



Högsta domstolen  
Box 2066  
103 12 STOCKHOLM

## Överklagande av hovrättsdom – rån m.m.

### Klagande

Riksåklagaren  
Box 5553  
114 85 STOCKHOLM

### Motpart:

MF

Ombud och offentlig försvarare: Advokaten MS

### Saken

Rån m.m.

### Dom

Svea hovrätts, avd 7, dom den 30 november 2007 i mål nr B 5632-07

### Yrkande

Jag yrkar att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens dom, dömer MF för rån enligt 8 kap. 5 § första stycket första meningen brottsbalken och bestämmer påföljden till fängelse ett år.

### Domarna i målet

*I målet utredda omständigheter*

Jag ifrågasätter inte hovrättens bedömning av vad som är utrett i målet.

)

Domstolarna har ansett att målsägandens berättelse (som stöds av övrig bevisning i målet) ska ligga till grund för bedömningen i målet och har funnit sammanfattningsvis följande vara utrett. MF stoppade två filmer till ett värde av 118 kr innanför jackan och passerade kassan utan att betala för dem. Målsäganden, som är väktare, kom i fatt MF, visade sin legitimation från Securitas och berättade att han är butikskontrollant. MF utdelade då ett flertal knytnävsslag mot målsägandens ansikte och huvud. Målsäganden har i hovrätten uppgett att han fick motta i vart fall fem till sex slag i det första skedet, kanske fler. Förutom slagen knäade MF målsäganden i magen/brösten. Därefter sprang MF mot utgången. Målsäganden och vittnet samt några kunder hann i kapp MF. De fick ned MF på golvet och höll fast honom till dess polisen kom. Under tiden målsäganden höll fast MF fick han motta ytterligare slag eller möjligen någon spark mot kroppen. MF hotade målsäganden och övriga till livet vid flera tillfällen då de låg på golvet. MF sa vid upprepade tillfällen att han skulle komma tillbaka och skjuta dem. Av misshandeln fick målsäganden skador i ansiktet, på huvudet och bröstet.

#### *Tingsrättens bedömning*

Tingsrätten framhöll att värdet av det tillgripna var ringa, men att våldet och hotelserna som utdelats mot målsäganden i dennes myndighetsutövning, var av allvarlig karaktär och brottet kunde därför inte anses vara av mindre allvarlig art. Tingsrätten dömde därför MF för rån i enlighet med åklagarens gärningspåstående. MF dömdes även för ringa narkotikabrott och påföljden bestämdes till fängelse ett år. En ledamot var skiljaktig och ville döma MF för snatteri samt våld och hot mot tjänsteman till skyddstillsyn med föreskrift om samhällstjänst.

#### *Hovrättens bedömning*

Hovrätten ansåg att våldet inte kunde bedömas som mindre allvarligt, men det hade inte resulterat i några allvarligare skador. I fråga om hotet ansåg hovrätten att det överhuvudtaget inte kunde utgöra sådant råntvång som avses i 8 kap. 5 § brottsbalken, eftersom MF uttalat det då han låg ner på marken övermannad av fyra personer. Det kan i det sammanhanget, enligt hovrätten, inte ha inneburit eller för målsäganden ha framstått som trängande fara. Tillgreppet har avsett gods av mycket ringa värde och har inte präglats av någon förslagenhet utan har tvärtom haft karaktären av ett infall utan närmare planering. Vid en samlad bedömning ansåg hovrätten att förfarandet fick anses vara av något mindre allvarlig art än de brott för vilka den strängare straffskalan i bestämmelsen om rån är avsedd. Hovrätten dömde därför MF, med tillämpning av 8 kap. 5 § andra stycket brottsbalken, för snatteri samt våld och hot mot tjänsteman. Påföljden (som även avsåg det ringa narkotikabrottet) bestämdes till fängelse åtta månader.

Två ledamöter var skiljaktiga och ville fastställa tingsrättens dom.

## Grunder

Utvecklingscentrum Stockholm har i sitt yttrande över åklagarens framställning om eventuellt överklagande, i relevanta delar redogjort för förarbeten, doktrin och praxis, se bilaga. Jag hänvisar därför till yttrandet, men vill därutöver anföra följande.

I förarbetena till 8 kap. 5 § andra stycket brottsbalken framhåller departementschefen att brottsbenämningen rån bör förbehållas sådana gärningar som i det allmänna rättsmedvetandet uppfattas som mycket allvarliga brott. Syftet med bestämmelsen var att ge möjlighet till en mer nyanserad bedömning i bl.a. situationer där våldsinslaget är relativt obetydligt, hotet har saknat all reell innebörd eller har skett med relativt ofarligt hjälpmedel. Dessutom anges att minimistraffet för rån ibland kan framstå som mindre väl avpassat till det ekonomiska värde det är fråga om, i synnerhet om brottet förövats med lindrigt våld eller genom hot, som inte varit allvarligt menat (NJA II 1975 s. 726 f.).

Situationen i NJA 1976 s. 689 B har likheter med den nu aktuella. Den stora och avgörande skillnaden är emellertid att MF har använt betydligt mer våld än vad som var aktuellt i det rättsfallet och han har dessutom hotat målsäganden. Enligt min uppfattning bör det också vara graden och omfattningen av våldet och hotet som bör väga tyngst vid bedömningen av om förfarandet är av mindre allvarlig art eller inte. Det synes också vara lagstiftarens avsikt, eftersom det av förarbetena får anses framgå att värdet bör ges en mindre framträdande roll om brottet förövats med allvarligt våld eller hot. Jag menar också att detta synsätt avspeglas i övriga avgöranden från Högsta domstolen som behandlar tillämpningen av 8 kap. 5 § andra stycket brottsbalken.

Enligt min uppfattning bör MF förfarande bedömas i ett sammanhang. Det innebär att även hans åtgärder i det andra skedet av händelseförloppet är att hänföra till sådant motvärn som avses i 8 kap. 5 § första stycket brottsbalken.

MF har utdelat flera knytnävsslag mot målsägandens ansikte och huvud och har dessutom knäat honom. Genom den tekniska bevisningen är det utrett att misshandeln orsakade målsäganden tämligen omfattande skador. Även om nämnda skador inte var allvarliga, visar skadebilden att det varit fråga om ett relativt omfattande och kraftigt våld.

När det gäller hotet bör det framhållas att det räcker med hot som för den hotade framstår som trängande konkret fara. Konkret fara behöver med andra ord inte ha förelegat (Brottsbalken – En kommentar på Internet, 8 kap. 5 §, utskrift s. 2). MF har uttryckt sig på så sätt att han ”skulle komma tillbaka och skjuta dem”. Det har således inte varit fråga om ett allmänt hållet dödshot, utan om en konkret beskrivning av hur hotet skulle verkställas när MF väl blivit fri.

Även om MF således har varit övermannad när hotet uttalades, menar jag att han får anses även genom hot ha satt sig till motvärn och att hotet, med hänsyn till omständigheterna, varit av sådan beskaffenhet att det för målsäganden framstått som trängande fara.

Även om tillgreppet inte har präglats av förslagenhet måste MF ha räknat med att hans förfarande kunde komma att uppmärksammas av butikspersonal eller väktare. MF har också omgående satt sig till motvärn och genom sitt handlande visat att han var beredd att använda omfattande våld och allvarligt hot mot den eller de som ville ta tillbaka det han tillgripit.

Vid en samlad bedömning av MF handlingssätt framstår det som ett allvarligt brott och förfarandet bör därför, oaktat det ringa värdet av det tillgripna, bedömas som rån. I likhet med tingsrätten anser jag att påföljden bör bestämmas till fängelse ett år.

### **Prövningstillstånd**

Som utvecklingscentrum Stockholm har anfört kan fall som det nu aktuella ofta komma under domstols prövning. Eftersom värdet av det tillgripna som regel är ringa torde framför allt det våld som utövats och de hot som framförts vara avgörande för hur förfarandet ska rubriceras. Det finns därför behov av uttalanden från Högsta domstolen som klargör vilka omständigheter domstolarna ska beakta vid rubriceringen och hur de olika omständigheterna ska vägas mot varandra.

Det våld som MF har utövat är betydligt mer omfattande än det som var uppe till bedömning i NJA 1976 s. 689 B. Det rättsfallet är således av begränsat värde när det gäller att bedöma betydelsen av mer omfattande våldsutövning i samband med att den som begått stöld av egendom till ringa värde sätter sig till motvärn. Dessutom tillkommer det faktum att MF har hotat målsäganden till livet.

Därutöver bör det framhållas att tingsrätten och hovrätten på samma underlag har kommit fram till olika bedömningar och att varken tingsrätten eller hovrätten var enig.

Mot denna bakgrund anser jag att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar överklagandet.

### **Bevisning**

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift för det fall Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd.

Guntra Åhlund

Stefan Johansson

Kopia till:

- Utvecklingscentrum Stockholm
- Åklagarkammaren i Eskilstuna (C-3-2563-06)